

Kowno i Litwa kowieńska

12-16 WRZESIEŃ 2024

Drogami Konfederacji Barskiej

3. Kościół św. Jakuba w Jonawie

W 1750 r. król August III nadał M. Kosakowskiemu prawo do założenia miasta Jonawy, zezwolił na organizowanie tam targów i jarmarków, osiedlenie wójtów kady różnych nacji. Miasto pod koniec 1769 roku. Pochodził z kilkunastu lat po śmierci króla, biskup Józef Kosakowski postanowił uczynić miasto tak przystępnym dla siebie, jak to tylko możliwe, aby w pełni objąć jego rolę. Wykorzystał możliwości oferowane przez archidieceję, o tym samym uczynił pomysł o swoich rodzinnych baronach. W 1794 roku, biskup zdecydował się na budowę kościoła. Biskup był zdecydowanie, aby zbudować nowy kościół i klasztor w Jonawie, ponieważ jego matka zgłosiła. Jonawa Budowa kościoła w Jonawie została ukończona w 1793 r. Ukończono przez dw. Kościół w Jonawie został ukończony w imieniu samego dw. Jakuba Radołowicza przez biskupa J. Kosakowskiego. Budynek został wpisany do obok rzeki Neris. Tymczasem klasztor w kościele stał się centralnym punktem miasta.

55.183764740318075, 24.221714725018262

4. Kaplica Norminai

W pobliżu miasta Seta, na obrzeżach powiatu Jonawy, znajduje się kamienica kaplica upamiętniająca Konfederację Barską z końca XVIII wieku. Kaplica jest związana z wielką i wyjątkową z Imperium Rosyjskiego. Jest barokowym pomnikiem polskości Litewskiej i upamiętnia tych, którzy zginęli i przetrwali król za wójtów Wielkiego Księstwa Litewskiego. Kaplica upamiętnia czasy rodziny Brinow. Od 1760 r. folwark Norminai należał do Jonawy Wielkiego Brinow, którego rodzina wywodziła się z Litwy. Pomnik został wzniesiony przez właścicieli dworu Norminai i konfederatów barskich. Na kaplicie widnieje napis: „Odnawiony przez promnika Prospera, barona Brinowa, 26 czerwca 1832 r.”

55.264639, 24.255751

5. Kaplice w Veprai

Kaplica znajduje się w miejscowości Veprai, po prawej stronie drogi Veprai-Delfino. Do roku kaplice przetrwały pod murem folwark z napisem „Kaplica upamiętniająca Konfederację Barską w 1772 r.”. Dokładna data powstania kaplicy w Veprai nie jest znana, ale została ona zbudowana i napisany Kosakowski z ich kandydatury wkładać na wydzierżawienie konfederacji, około 1772 r. Kaplica z Ukrytym jest ucieleśnieniem konfederackiej dewizy „za wolę i wolność”. Być może miała ona upamiętniać zwycięskie starcie konfederatów z wojskami rosyjskimi.

55.15090, 24.573481

1. Kaplica dworska w Żeimiai

Kaplica w Żeimiai jest jednym z najstarszych zabytków na Litwie, upamiętniającym nie tylko konkretną osobę, ale także XVIII-wieczną litewską wójtów o wolność. Nowa Żeimiai jest wpisana w historię wójtów z Imperium Rosyjskim. Tę uroczystość świętują w Żeimiai, Medelskowie, stali się jednymi z najważniejszych organizatorów i uczestników Konfederacji Barskiej na Litwie. Ojciec Dominika Medelskiego, jego syn Teodor, który służył w Warszawie korpusie kadełków, miał własny porządek i według wspomnianych był między innymi o doskonałym wykształceniu i pięknych manierach, brał czynny udział w ruchu oporu. Został zabity przez rosyjskich żołnierzy w bitwie pod Wileńską Rudą (nieodkryty Kazy Rado). Po ucieczce wójt między rosyjskimi a armią carską jego ojciec zbudował tu pamięć i pomnik polskości kaplicę w formie neokondygnacyjnej wieży, która przetrwała do dziś, przylegając do posiadłości w Żeimiai.

55.183764740318075, 24.221714725018262

2. Dwór Żeimiai

Region Jonawy był domem dla wielu litewskich szlachty i rodzin szlacheckich. Najbardziej znanym był jednak klasztor dwór Żeimiai, w którym do II wojny światowej mieszkał ostatni polski książę Kosiński, z wyjątkiem miasta Jonawy. XVIII w. p.n.e. W XVIII w. dwór w Żeimiai odziedziczył Dominik Medelski, który z domu Gół, polityczny zwolennik Radziwiłłów i szambelan królewski. W drugiej połowie XVIII wieku rozpoczął on budowę murewanego zespołu dworu w Żeimiai. W 1780 r. Dominik Medelski sprzedał dwór w Żeimiai biskupowi Jonawskiemu Kazimierzowi Kosakowskiemu. Posiadał to należało do szlacheckiej rodziny Kosakowskich aż do II wojny światowej, kiedy to zostało znacjonalizowane w 1961 roku.

55.18324900685165, 24.228026932011495

Podróżujmy drogami Konfederacji Barskiej

www.barakonfederacja.lt

Konfederacja barska - pierwsze powstanie litewsko-polskie ROK (1768-1772) 29 lutego 1768 r. szlachta Królestwa Polskiego i Wielkiego Księstwa Litewskiego zawiązała konfederację w mieście Bar na Podolu - zbrojny sojusz, którego celem było obrona wiary katolickiej oraz praw i wolności szlacheckich przed natarczywymi ustawami uchwalanymi przez Sejm, który został zainicjowany przez króla Stanisława Augusta Poniatowskiego, oraz wywołanie Rzeczypospolitej Oboga Narodów spód faktycznej kontroli Imperium Rosyjskiego.

W rejonie jonawskim znajduje się największa liczba miejsc pamięci konfederatów barskich, a prawie wszystkie obiekty i miejsca przedstawione na tej trasie są bezpośrednio związane z jednym z głównych bohaterów konfederacji barskiej na Litwie - Szymona Kosakowskiego. Działalność konfederatów barskich, która rozpoczęła się w 1768 r., aktywnie rozprzestrzeniła się na Litwie z powiatów jonawskiego, ukmergowskiego i kawirskiego. Szymon Kosakowski swoim przykładem doprowadził bliskich szlachciców i ich krewnych do przyłączenia się do walki. Wśród nich był Dominik Medelski, podburmistrz powiatu kawirskiego, właściciel dworu w Żeimiai, wuj Szymona Kosakowskiego i jego syn Teodor, który zginął w bitwie pod Wileńską Rudą.

Herb rodziny Kosakowskich

Wyjeżdżamy z Kowna wcześniej rano, naszą przewodniczką jest Sigita z Montwiłłów Radovanovich (Sigita Montvilaite-Radovanovich).

Kierujemy się na północny wschód od Kowna, w kierunku miasta Jonawa.

Droga malowniczo prowadzi wzdłuż Wilejki (Neris).

Pierwszy przystanek robimy w Jonawie, miasto założone w 1750 roku przez Marię z Zabiełłów Kossakowską, za przywilejem króla Augusta III Sasa.

<https://barokonfederacja.lt/pl/trasy-na-litwie/kosciol-sw-jakuba-w-jonawie/>

Z Jonavy jedziemy do Žeimiai (Žejmy)

Po kościele i kaplicach grobowych hrabiów Kossakowskich oprowadza nas pan Arturas Sienkiewicz (Artur Sienkiewicz), z którym następnie jedziemy do dworu Żeimiai (Żejmy).

<https://barokonfederacja.lt/pl/trasy-na-litwie/dwor-zeimiai/>

Dwór pozostaje w rękach prywatnych, wymaga jednak poważnego remontu.

<http://www.dworypogranicza.pl/index.php/litwa/z18-zejmy>

Pogoda nas nie rozpieszcza, leje deszcz. Pan Arturas, pasjonat historii tego regionu, zabiera nas do skansenu, który urządził i prowadzi w domu swoich rodziców.

Na północ od Žeimiai (Żejmy) znajdujemy kaplicę Normainiai (Narmojnie)

Folwark Normainiai (Narmojnie) należał do pomorsko-kurlandzkiej rodziny Brunnowów.

<https://barokonfederacija.lt/pl/trasy-na-litwie/kaplica-normainiai/>

Stąd wyruszamy w kierunku miasteczka Krekenava (Krakinów), na spotkanie w Dyrekcji Regionalnego Parku Krajobrazowego <https://krekenavosrp.lt/>

W pobliżu aż pachnie sienkiewiczowskim „Potopem”, Mitruny, Pacunele i Wodokty, a za Niewiażą zaczyna się Lauda.

Jedziemy do Linkowca, przedwojennego majątku rodziny Zawiszów, dwór stoi, ale jest w opłakanym stanie.

Ostatnim punktem tego dnia jest pałac z zespołem parkowym (50ha) w Pakruojis (Pokroje).

<http://www.dworypogranicza.pl/index.php/litwa/208-pokroje>

W tym roku, tematem aranżacji parku był szekspirowski „Sen nocy letniej”

Pełni wrażeń, późnym wieczorem wracamy do Kowna.

Następnego ranka wybieramy się na kowieńskie Stare Miasto, po drodze mijamy Muzeum Zoologiczne Tadasa Ivanauskasa.

W kościele ufundowanym przez księcia Witolda

https://pl.wikipedia.org/wiki/Ko%C5%9Bci%C3%B3%C5%82_Witolda,

staje przed tablicą upamiętniającą Michała Hieronima Iwanowskiego, który w XVII wieku wsparł odbudowę zrujnowanego kościoła.

D. O. M.

POST HOSTILEM DEUASTATIONEM MOSCHAE HAEC ECCLESIA
TECTO ANNIS MULTIS CARENS INTUS DEFORMIS ET LAURA
TINGTA ET DEALBATA SUOQUE PRISTINO EST RESTITUTA
DECORI IMPENSIS PERILLUSTRISSIMI AC MAGNI DOMINI
MICHAELIS HIERONYMI IWANOWSKI
PRAEFFECTI CASTRORUM MINSCENSIS TRIBUNI SUAE REGIAE
MAJESTATIS ANNO SALUTIS MDCLXIX DIE XXX
SEPTEMBRIS POSTRIDIE CORONATIONIS SERENISSIMI
MICHAELIS KORYBUT WISNIOWIECKI,
REGIS POLONIAE QUEM DEUS CONSERUET etc.
DEDICATIO HUIUS ECCLESIAE.

Dominica III p. Pascha

Wieczorem uczestniczymy w wieczorze autorskim Iwony Zawisza-Chrzanowskiej, prezes Stowarzyszenia Rodów WXL.

Wiersze i fragment swojej książki czyta autorka, po litewsku pani Liukrecja Navickiene i pan Saulius Bagaliunas.

Utwory Fryderyka Chopina wykonała pani Šviese Čeplauskaite, uczennica prof. Barbary Hesse-Bukowskiej.

Wieczór kończy się mini rautem na cześć Autorki.

W niedzielny poranek 15 września po śniadaniu, wybieramy się z Sigitą Montvilaite-Radovanovich i Joanną Chełstowską do Obelyne – domu Tadasa Ivanauskasa.

<http://www.krmuziejus.lt/obelynes-sodyba/>

https://pl.wikipedia.org/wiki/Tadas_Ivanauskas

Przyjmuje i oprowadza nas Dyrektor Muzeum.

Następnie jedziemy na nieodległy cmentarz w Tabariskes (Tabaryszki).

<https://cemety.lt/public/deceaseds/1887325?type=deceased>

Zapalamy znicz.

Popołudniu bierzemy udział w corocznym festynie, organizowanym na terenach Ogrodu Botanicznego Uniwersytetu Witolda Wielkiego w Aleksocie.

https://pl.wikipedia.org/wiki/Ogr%C3%B3d_Botaniczny_Uniwersytetu_Witolda_Wielkiego

[https://pl.wikipedia.org/wiki/Aleksota_\(dzielnica_Kowna\)](https://pl.wikipedia.org/wiki/Aleksota_(dzielnica_Kowna))

Od lewej: Franczyszka Abramowicz, Liukrecija Navickiene, Iwona z Dowigiałłów-Zawiszów Chrzanowska, Joanna Chelstowska, Stanisław Chrzanowski, Sigita Montvilaite-Radovanovich oraz autor relacji.

Festyn w Aleksocie, był ostatnim wydarzeniem podczas naszej kowieńskiej wyprawy.

W następnym roku, planujemy kolejną wyprawę.